

Buro de Brug Rapporten

B23-542

Archeologische Quicksan,
Morgenstraat 29, Keldonk, gemeente
Meerijstad

Status: Concept 1.0

19/04/2023

Administratieve gegevens

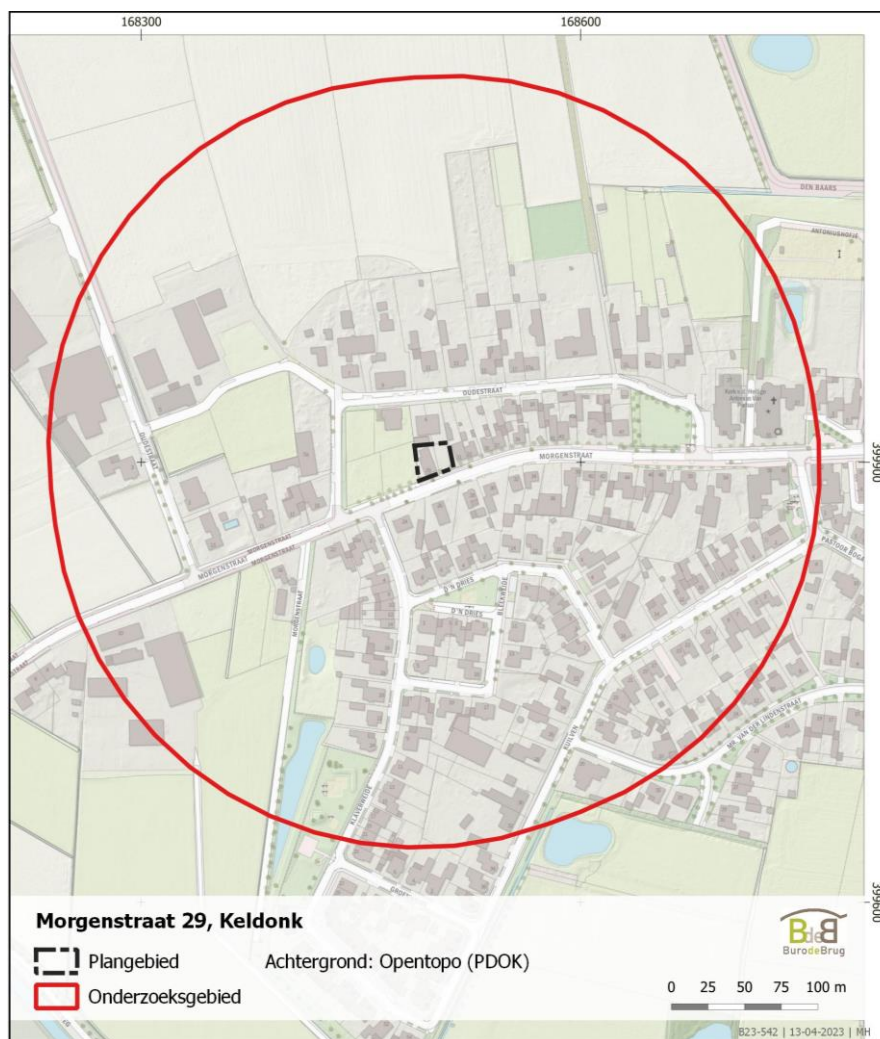
Projectnaam	Archeologische Quickscan, Morgenstraat 29, Keldonk, gemeente Meierijstad
Opdrachtgever	BRO Adviseurs in Ruimtelijke Ordening, Economie en Milieu B.V.
Contactpersoon	J. Rietbergen Jochem.rietbergen@bro.nl
Uitvoerder	Buro de Brug Kanaaldijk 12 1458 PP Spijkerboor
Autorisatie	drs. J.W. Oudhof j.w.oudhof@burodebrug.nl 06-25289957
Projectcode Buro de Brug	B23-542
Betrokken projectmedewerkers	Projectleiding: J.W. Oudhof Bureauonderzoek: M.F. Honshorst
Bevoegd gezag	Gemeente Meierijstad
Provincie, gemeente en plaats plangebied	Noord-Brabant, gemeente Meierijstad en Keldonk
Toponiem	Morgenstraat 29
Kadastrale nummers	1974 en 1974
Centrumcoördinaat	X: 168499,81/ Y: 399902,34
Oppervlakte plangebied	Ca. 500 m ²
Archisnummer¹	n.v.t.
Beheer en plaats documentatie	Buro de Brug, Spijkerboor
Rapportversie	Concept 1.0
Datum rapport	19-04-2023

¹ Landelijk onderzoeksmeldingsnummer dat bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE/ARCHIS) moet worden aangevraagd bij aanvang van archeologisch onderzoek.

1 Inleiding

1.1 Algemeen

Deze archeologische quickscan is uitgevoerd door Buro de Brug in opdracht van BRO Adviseurs BRO in Ruimtelijke Ordening, Economie en Milieu B.V. De aanleiding tot dit onderzoek is de sloop van de bestaande woning en de bouw van tweeenieuwbouw woningen. De ontgravingen ten behoeve van de geplande werkzaamheden bereiken een oppervlakte van ca. 245 m² en een diepte van ongeveer 60 cm -mv. De totale oppervlakte van het plangebied beslaat ca. 500 m². Het plangebied ligt in het dorp Keldonk in de gemeente Meierijstad (afb. 1).

Afbeelding 1. Locatie van het plangebied en het onderzoeksgebied.

1.2 Huidige situatie

Het plangebied ligt in het dorp Keldonk in de gemeente Meierijstad in de provincie Noord-Brabant. Ten noordoosten van Keldonk ligt de iets grotere plaats Erp. Ten westen van het stroomt de Zuid-Willemsvaart. Het plangebied ligt naast een openveld (Morgenstraat 27) en op Morgenstraat 31 is een bedrijf gehuisvest gespecialiseerd in keukentechniek.

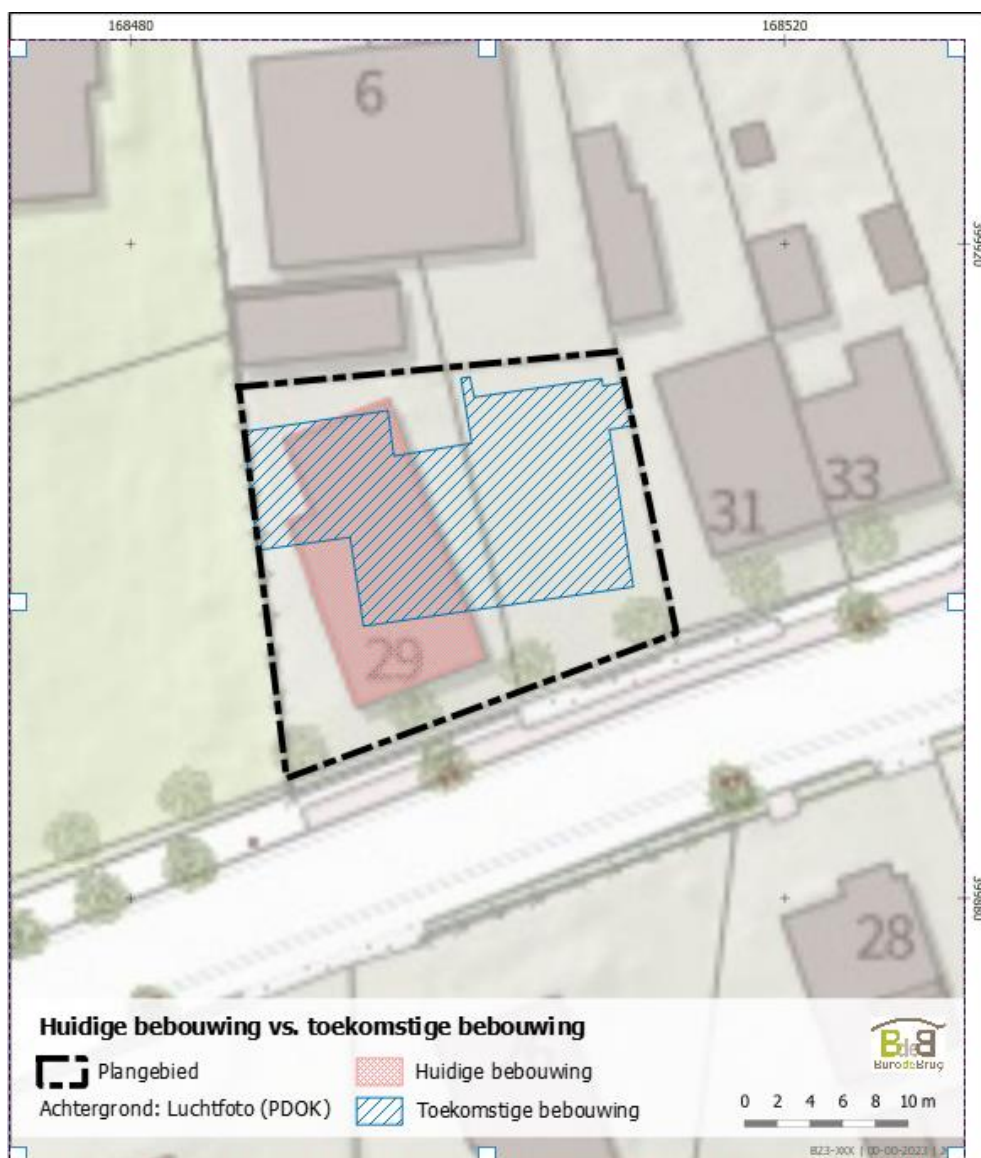
Momenteel wordt de bebouwing (ca. 135 m²) binnen het plangebied gebruikt als woonhuis. Binnen het plangebied en onderzoeksgebied (straal van 500 m) bevinden zich geen archeologische rijksmonumenten en AMK-terreinen (archeologische monumenten).²

² www.archis.cultureelerfgoed.nl.

De grondwatertrap binnen het plangebied is op de Grondwatertrappenkaart van Bodemdata niet gekarteerd. Extrapolerend kan worden vastgesteld dat het plangebied vermoedelijk grondwatertrap IVC, waarbij de gemiddeld hoogste grondwaterstand lager is dan 40 cm -mv en de diepte van de gemiddeld laagste grondwaterstand tussen 80-120 cm -mv zit.³ Over eventuele bodemverontreiniging binnen het plangebied is niets bekend.

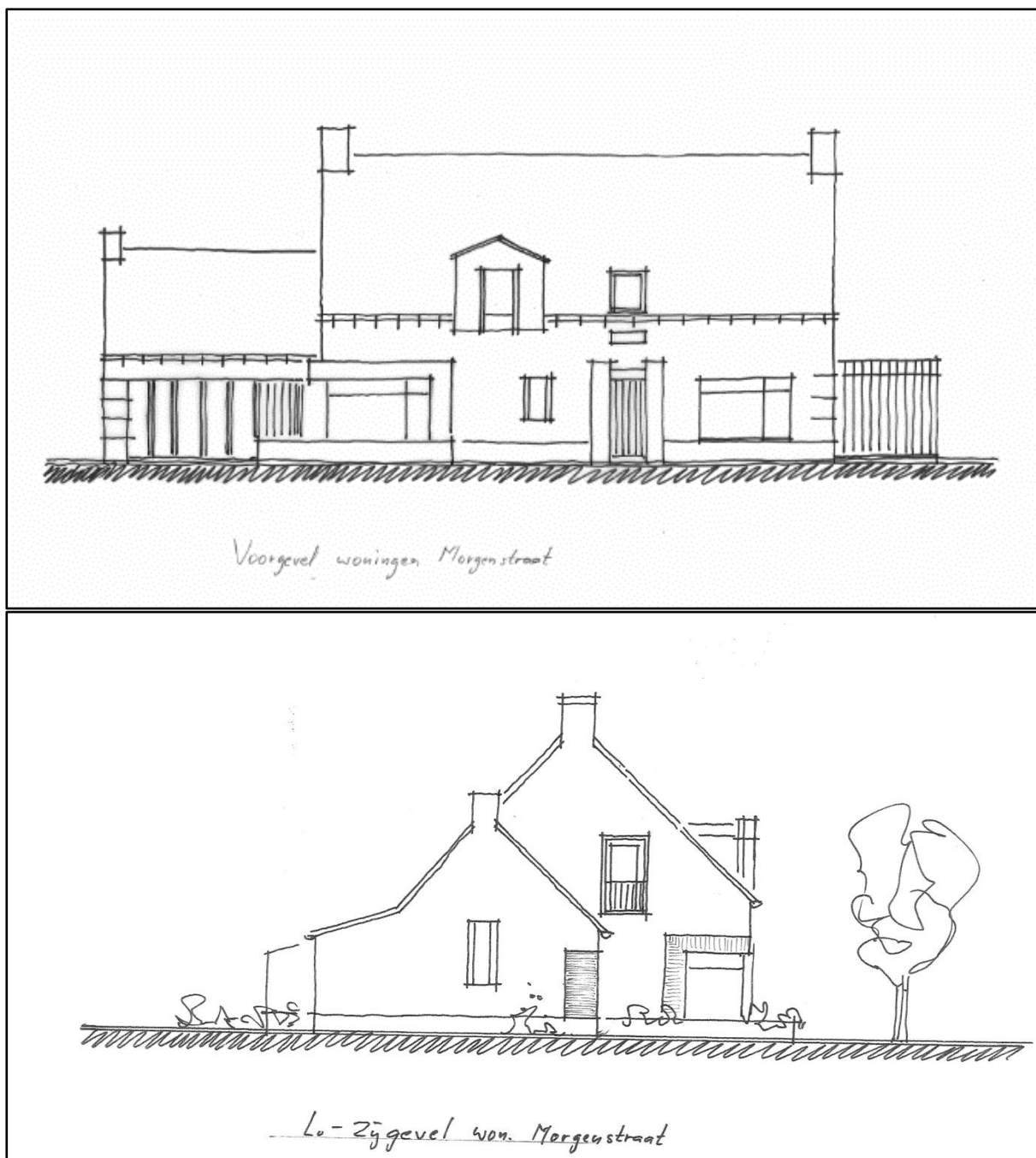
1.3 Toekomstige situatie

Binnen het plangebied zullen twee nieuwe woningen worden gerealiseerd. De toekomstige totale oppervlakte van de bebouwing bedraagt ca. 245 m². Daarnaast reikt de diepte van de bouwkuip tot ca. 60 cm -mv. Ca. 165 m² van de geplande ingrepen wordt gebouwd op grond waar momenteel geen bebouwing staat (afb. 2, 3 en 4). Over de milieutechnische conditie van de bouwplannen is (nog) niets bekend. Ook of de bouwplannen invloed hebben op het grondwaterpeil is niet bekend.

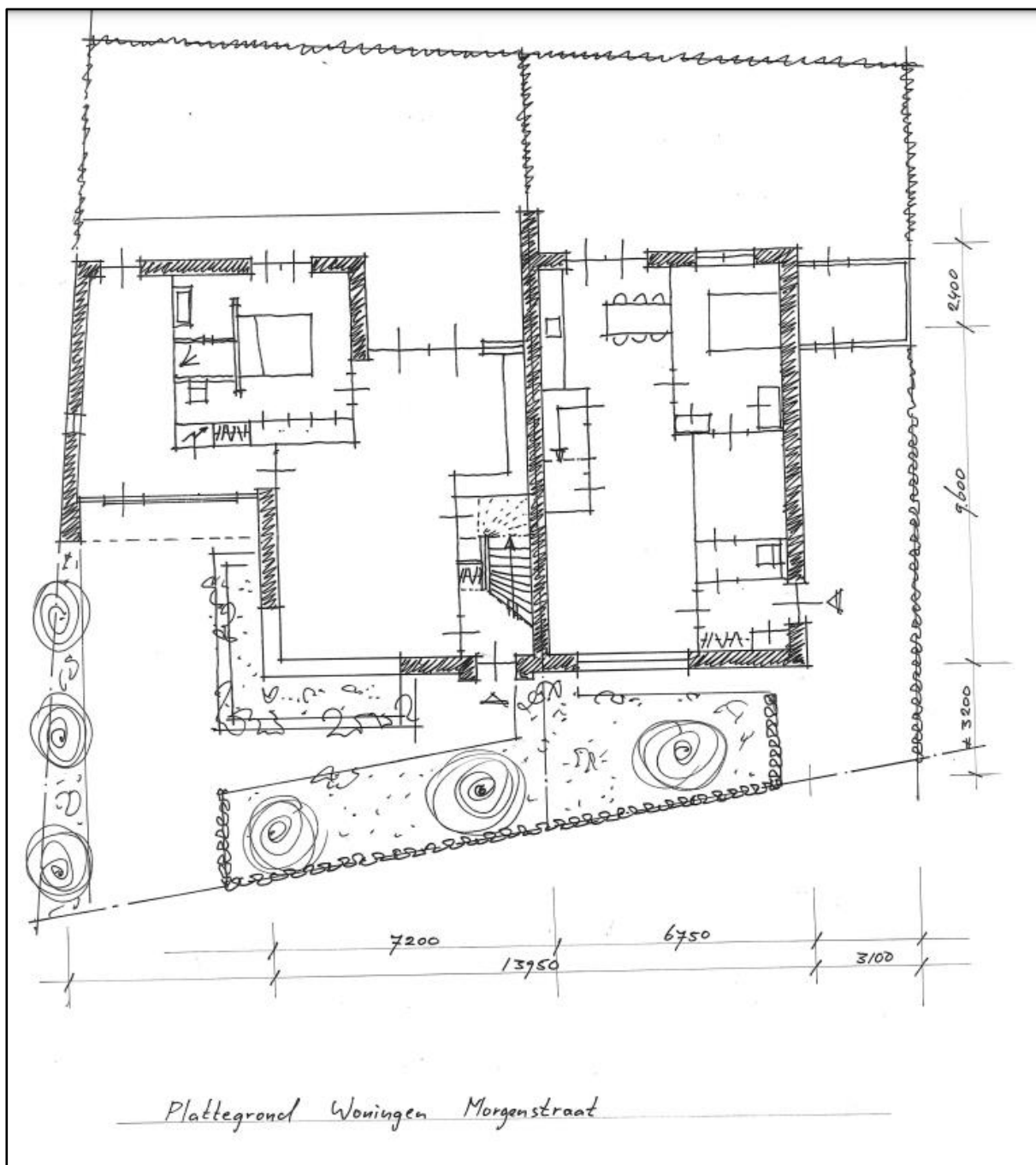

Afbeelding 2. De voorgenomen toekomstige inrichting (bron: BRO Adviseurs).

³ www.bodemdata.nl.

Afbeelding 3. De ontwerptekening van de voor-/ zijgevelaanzicht van de twee nieuwbouwwoningen (bron: BRO Adviseurs).

Afbeelding 4. De ontwerptekening van de plattegrond van de twee nieuwbouwwoningen (bron: BRO Adviseurs).

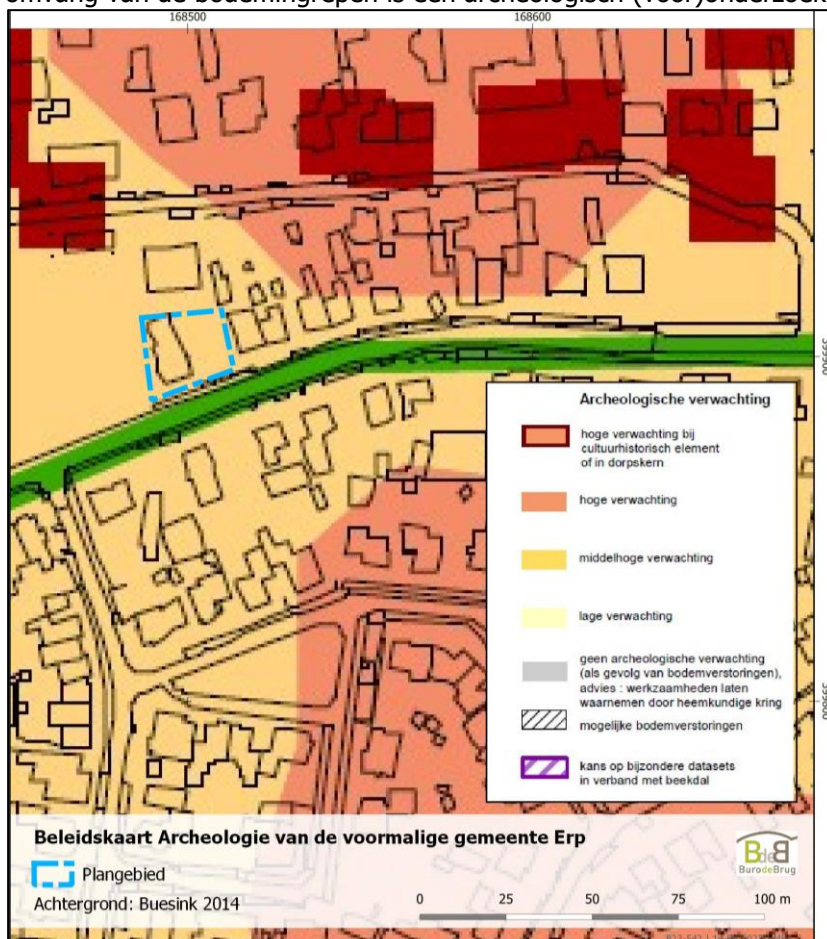
1.4 Beleid en bestemmingsplan

Volgens bestemmingsplan 'Keldonk' (vastgesteld op 29-09-2011), het vigerende archeologie beleid van de gemeente, is archeologisch onderzoek noodzakelijk bij bodemingrepen dieper dan 0,3 m -mv en die tevens een oppervlakte van meer dan 100 m² beslaan.⁴

Volgens de vastgestelde beleidskaart van de voormalige gemeente Erp (waartoe het dorp Keldonk tot 2017 behoorde) daterende uit 2014, valt het plangebied binnen een terrein van middelhoge verwachting, waarbij archeologisch onderzoek verplicht is bij ingrepen met een oppervlakte groter dan 100 m² en dieper reikt dan 30 cm -mv (afb. 5).⁵

Sinds 2017 behoort Keldonk tot de gemeente Meierijstad. In 2021 is daarom een vernieuwde archeologische verwachtingen-/ beleidskaart opgesteld (afb. 6 en 7).⁶ Deze beleidskaart is echter nog niet vastgesteld door de gemeente Meierijstad. Het noordwestelijke deel van het plangebied valt op deze vernieuwde kaart binnen categorie 2, waarbij archeologisch onderzoek verplicht is bij ingrepen met een oppervlakte groter dan 50 m² en dieper reikt dan 30 cm -mv. Het zuidelijke deel van het plangebied valt binnen categorie 4, waarbij archeologisch onderzoek verplicht is bij ingrepen met een oppervlakte groter dan 250 m² en dieper reikt dan 30 cm -mv.

Het voorgaande maakt duidelijk dat de bodemverstoringen die de geplande bodemingrepen met zich meebrengen de toegestane verstoringmarges van oppervlakte en diepte overschrijden. De voorgenomen werkzaamheden zouden een bedreiging kunnen vormen voor eventueel aanwezige archeologische resten in de ondergrond van het areaal van de geplande voorziening. Gezien de aard en omvang van de bodemingrepen is een archeologisch (voor)onderzoek noodzakelijk.

Abbeelding 5. Het plangebied op de vastgestelde gemeentelijke beleidskaart van de voormalige gemeente Erp/Veghel (bron: Buesink 2014).

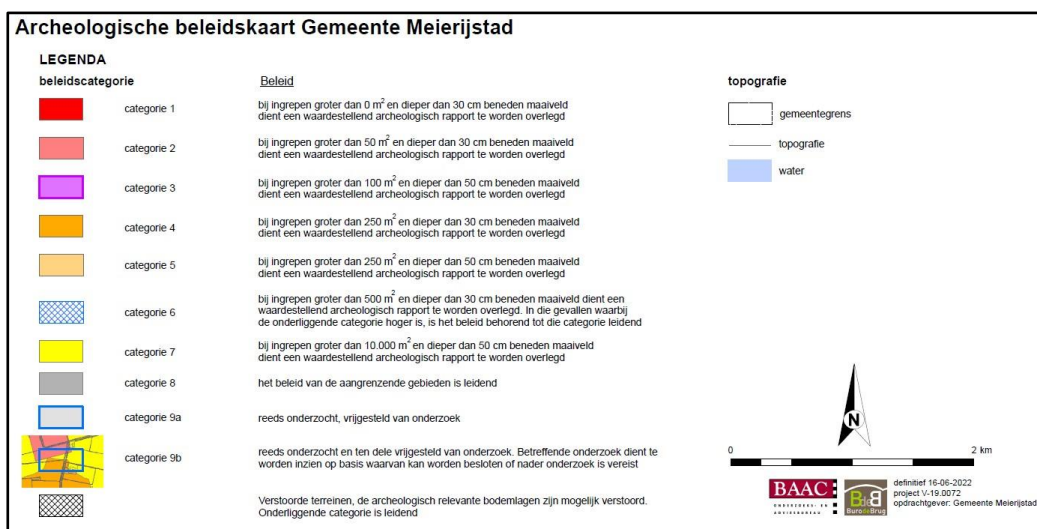
⁴ www.ruimtelijkeplannen.nl.

⁵ Buesink 2014.

⁶ Putten 2021.

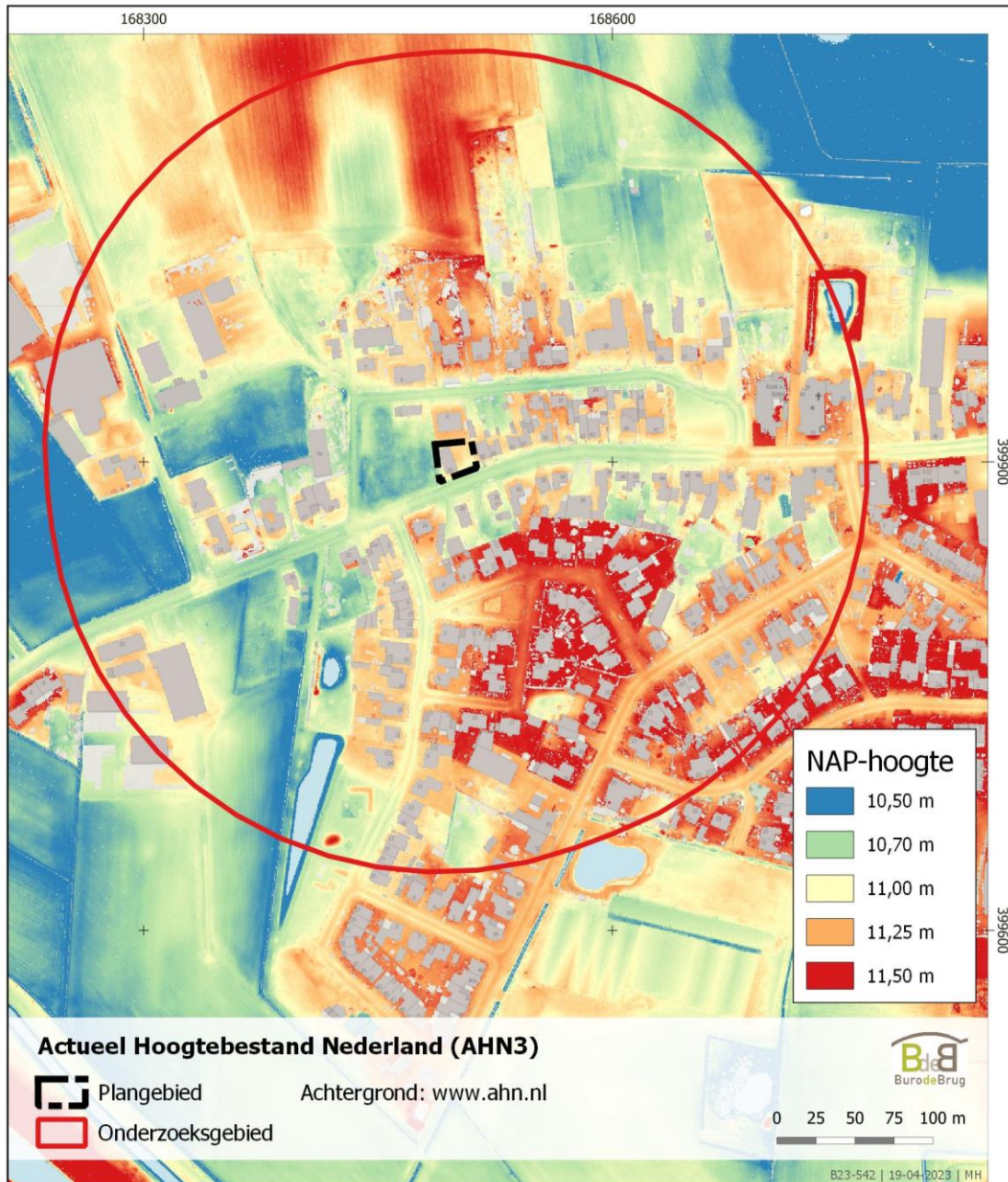
Afbeelding 6. Het plangebied op de gemeentelijke (nog niet vastgestelde) beleidskaart van Meierijstad (bron: Putten 2021).

Afbeelding 7. De bijbehorende legenda van de archeologische beleidskaart van de gemeente Meierijstad (bron: Putten 2021).

1.5 Landschap

Keldonk is ontstaan op de hogergelegen dekzandrug in het dal van de Aa.⁷ Op de landschappelijke eenhedenkaart van de gemeente Meierijstad uit 2021 valt het plangebied binnen terrein van dekzandwelingen.⁸ De ondergrond van het plangebied bestaat geologisch gezien uit Bx2: Lp. v. Singraven; beekzand en -leem (Formatie van Boxtel). Het plangebied is niet gekarteerd op de geomorfologische kaart van Nederland (2019) wegens bebouwing. Verder bestaat de bodem binnen het plangebied uit laarpodzolgronden (matig dik 30-50 cm, leemarm/ zwak lemig). Het laagste punt binnen het plangebied is ca. 10,8 m +NAP en het hoogste punt is ca. 11,15 m +NAP (afb. 8).⁹

Afbeelding 8. Het plangebied op het Actueel Hoogtebestand Nederland (bron: AHN3).

⁷ Teekens *et al.* 2006.

⁸ Putten 2021.

⁹ www.ahn.arcgisonline.nl.

1.6 Bekende archeologische waarden

1.6.1 Archis vondstmeldingen

Zaakidentificatie Archis	3279183100
Toelichting	Op ca. 190 m ten noorden van het plangebied zijn aan de Oudestraat in Keldonk vondsten aangetroffen in 1995, die deels vermoedelijk verband houden met afvalkuilen bij een oude huisplaats. De vondsten bestaan uit een vuurstenen kern (klingkern) en vuurstenen afslag (geretoucheerd) uit het Mesolithicum – Neolithicum. Daarnaast zijn een knikker van keramiek en fragmenten van kan van steengoed uit Raeren aangetroffen daterende uit de vroege Nieuwe Tijd – midden Nieuwe Tijd. Tot slot, is een complete houten beugelbal gevonden daterende tussen de Late Middeleeuwen en de Late Nieuwe Tijd.

Zaakidentificatie Archis	3279280100
Toelichting	Op ca. 210 m ten oosten van het plangebied zijn aan de Oudestraat in Keldonk omstreeks 1995 vondsten aangetroffen nabij een oude huisplaats. Deze vondsten bestonden uit een fragmenten van een geglazuurde pispot uit de 16 ^{de} – 17 ^{de} eeuw en een ijzeren klepel van een bel uit de Vroege Nieuwe Tijd – Late Nieuwe Tijd.

1.5.2 Archis onderzoeksmeldingen

Zaakidentificatie Archis	2122697100
Toelichting	Het plangebied valt binnen een gemeente dekkend bureauonderzoek opgesteld door Oranjewoud BV in 2006 ten behoeve van de archeologische verwachtingskaart van de voormalige gemeente Veghel. Dit onderzoek kan momenteel worden beschouwd als verouderd onderzoek. ¹⁰

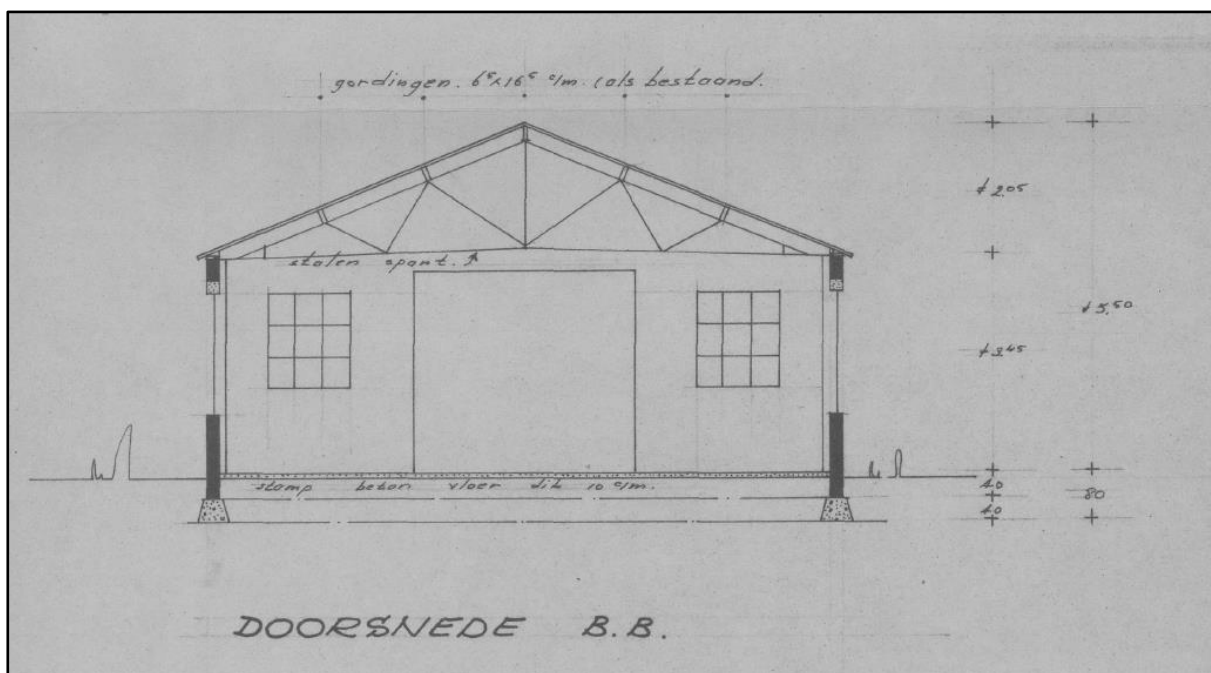
Zaakidentificatie Archis	4590192100
Toelichting	Op ca. 215 m ten oosten van het plangebied heeft Aeres Milieu een archeologisch bureauonderzoek en verkennend booronderzoek opgesteld/ uitgevoerd in 2018 aan de Kuilven 4 in Keldonk. Op basis van het bureauonderzoek is gebleken dat dit plangebied een middelhoge verwachting heeft voor vuursteenvindplaatsen uit het Laat-Paleolithicum – Mesolithicum die in de oorspronkelijke bodem worden verwacht. Mogelijk is sprake van een esdek (plaggendek), waarbij eventueel aanwezige resten zijn afgedekt. Verder kent het plangebied een middelhoge verwachting voor vindplaatsen daterende uit het Neolithicum – Vroege Middeleeuwen. Resten uit deze perioden worden onder het mogelijk aanwezige plagen- of esdek verwacht of in de oorspronkelijke bodem. Er geldt een lage verwachting voor de perioden Late Middeleeuwen – Nieuwe Tijd. Uit het booronderzoek is gebleken dat de toplaag (variërend in dikte van 40-50 cm) bestaat uit zeer fijn, zwak siltig, sterk humeus en wortelhoudend zand met een donkergrijsbruine kleur. Op basis van het onderzoek kan worden geconcludeerd dat de bodemopbouw binnen het plangebied bestaat uit een A-C profiel. De bodem is tot diep in de C-Horizont verstoord en is opgenomen in de toplaag. Uit de dikte van het mengpakket in boring 1, 2, 3 en 4 blijkt dat de bovenste 40 tot 70 cm van het oorspronkelijke profiel is verstoord. Eventueel aanwezige archeologische resten zullen niet langer in situ aanwezig zijn. Om die reden wordt de middelhoge verwachting

¹⁰ Teekens *et al.* 2006.

	voor de periode tot en met Vroege Middeleeuwen uit het bureauonderzoek naar laag bijgesteld. De lage verwachting voor de periode Volle Middeleeuwen tot en met de Nieuwe Tijd blijft gehandhaafd. Om bovenstaande redenen luidt het advies dat geen archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk wordt geacht.¹¹
--	---

1.5 Verstorende bodemingrepen in het verleden

Op de kaart van Hendrik Verhees uit de late 18de eeuw is het plangebied onbebouwd.¹² Op de kadastrale minuutplan van (Minuutplan Erp, Noord Brabant, sectie K, blad 02, MIN10052K02) is het plangebied eveneens onbebouwd.¹³ Rond 1850 is ook geen bebouwing zichtbaar op de kaarten van Topotijdreis. Op afbeelding 10 is zichtbaar dat bebouwing binnen het plangebied pas verschijnt in de jaren 60 van de vorige eeuw, want dan wordt gebouwd op het noordoostelijke deel en het zuidwestelijke deel van het plangebied. Op basis van bouwtekeningen opgevraagd bij het Brabants Historisch Informatie Centrum is bekend dat een werkplaats werd uitgebreid in 1963 op het terrein en het dat fundering hiervan tot een diepte van 80 cm -mv reikte (afb. 9).¹⁴ Deze bebouwing verandert wederom in de jaren 70 van de vorige eeuw, want dan verschuift de bebouwing naar het noordoostelijke puntje van het plangebied. Rond de jaren 80 is de situatie van de bebouwing geschetst in afbeelding 11 dat tot aan 2008 dezelfde vorm behoudt. Gedurende deze periode is ook het deel in het midden van het plangebied bebouwd. In 2009 is de laatste verandering zichtbaar, dan is de bebouwing in het midden weggehaald en verplaatst de bebouwing weer naar twee hoeken van het plangebied. Kortom, binnen het plangebied is meermaals gebouwd en gesloopt. Het ligt in de verwachting dat deze herhaaldelijke bebouwing eventuele archeologische waarden in het plangebied zeer zwaar hebben aangetast, zo niet volledig hebben verstoord.

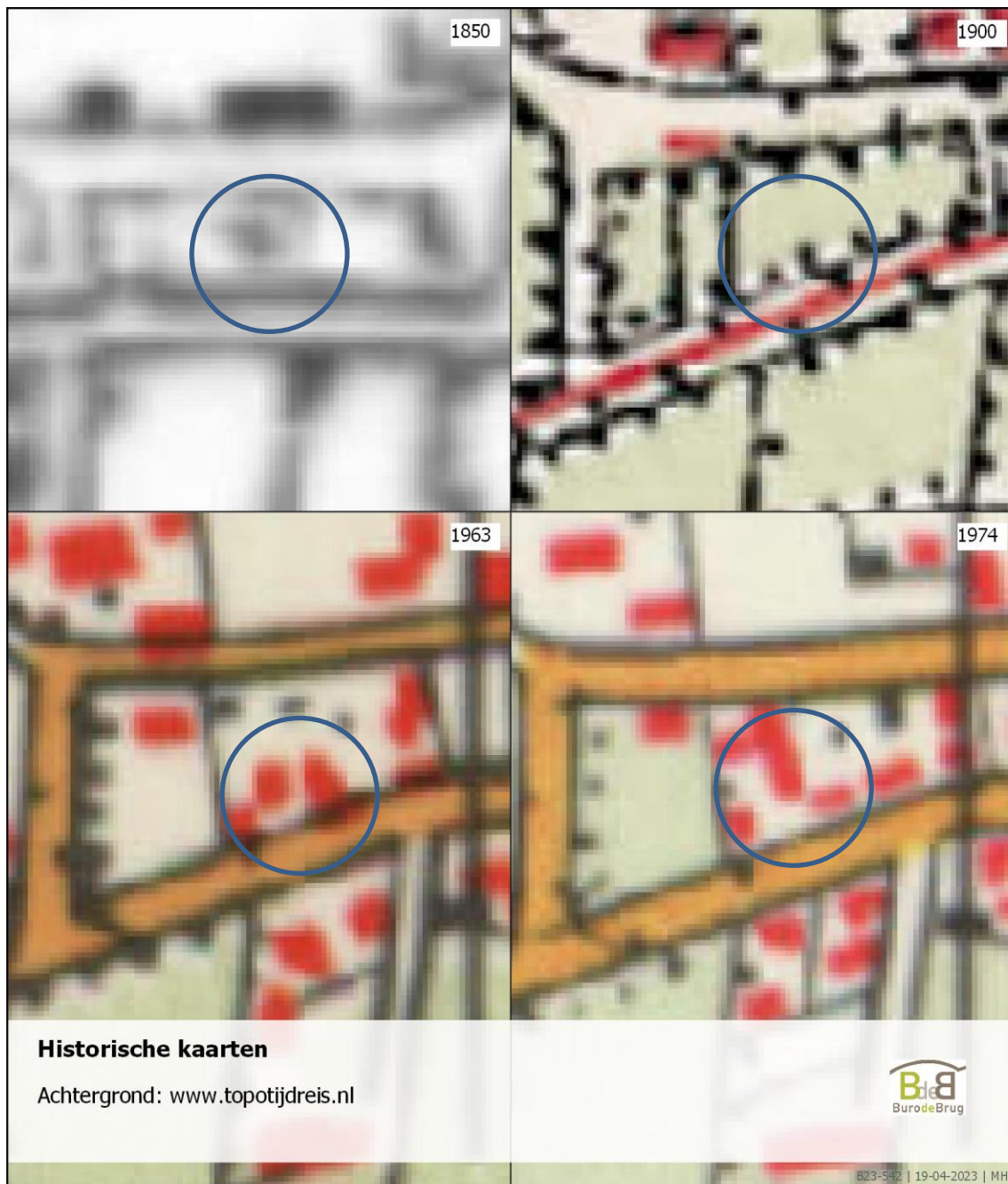
Afbeelding 9. De bouwtekening van de uitbouw van de werkplaats in 1963 aan Morgenstraat 29 te Keldonk (bron: www.bhic.nl).

¹¹ Hagens & Van Diepen 2018.

¹² www.bhic.nl.

¹³ www.beeldbank.cultureelergoed.nl.

¹⁴ www.bhic.nl.

Afbeelding 10. Het plangebied (aangegeven d.m.v. de blauwe cirkels) op de kaarten van Topotijdreis in de jaren 1857, 1900, 1963 en 1974. Deze bebouwde locaties geven de plekken weer waar de bodem waarschijnlijk verstoord is geraakt (bron: Topotijdreis).

Afbeelding 11. Het plangebied op de kaarten van Topotijdreis in de jaren 2008 en 2009. Deze bebouwde locaties geven de plekken weer waar de bodem waarschijnlijk verstoord is geraakt (bron: Topotijdreis).

1.6 Archeologische gespecificeerde verwachting en het selectieadvies

Op basis van deze quickscan kan worden gesteld dat er een middelhoge verwachting geldt voor archeologische waarden uit het Laat-Paleolithicum tot en met de Late Middeleeuwen. Resten uit deze perioden worden onder het mogelijk aanwezige plaggen- of esdek (50- 70 cm dik) verwacht of in de oorspronkelijke bodem. In de Nieuwe Tijd verschijnt voor het eerst bewoning (vanaf ca. 1960), waardoor een lage verwachting geldt voor de Vroege en Midden Nieuwe Tijd. Echter is het plangebied dermate vaak bebouwd geraakt en weer gesloopt gedurende de Late Nieuwe Tijd, waardoor het grote vermoeden bestaat dat de ondergrond binnen het plangebied niet meer intact is. Dit betekent dat zeer waarschijnlijk de eventueel aanwezige archeologische waarden zijn verstoord.

Daar komt bij dat het overgrote deel van de geplande ingrepen (voor ca. 65%) wordt gebouwd binnen een terrein dat oranje is gekleurd op de archeologische beleidskaart uit 2021 (categorie 4), waarbij archeologisch onderzoek verplicht is bij ingrepen met een oppervlakte groter dan 250 m² en dieper reikt dan 30 cm -mv. De geplande ingreep in het (noordelijke) deel van het plangebied wat roze gekleurd is op de archeologische beleidskaart uit 2021 is momenteel juist grotendeels bebouwd, waardoor vermoedelijk eventuele archeologische resten geschaad zijn op deze plek. Om de hiervoor benoemde redenen heeft de planvorming daardoor nauwelijks een raakvlak met de archeologie. Geconcludeerd kan worden dat de archeologische verwachtingswaarde met deze rapportage in voldoende mate zijn vastgesteld en dat geen andere archeologische stappen nodig zijn. Daarom adviseert Buro de Brug het plangebied vrij te geven op het gebied van archeologie.

Indien tijdens de werkzaamheden resten worden aangetroffen waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat deze resten van cultuurhistorische waarde zijn, geldt een wettelijke meldingsplicht conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet.

Bovenstaand advies dient beoordeeld te worden door de bevoegde overheid.

2 Bronnen

2.1 Digitale bronnen

www.legendageomorfologie.wur.nl
www.archis.cultureelerfgoed.nl
www.beeldbank.cultureelerfgoed.nl
www.monumentenregister.cultureelerfgoed.nl
www.zoeken.cultureelerfgoed.nl
www.ahn.nl
www.dinoloket.nl
www.gahetna.nl
www.kadaster.nl
www.nimh-beeldbank.defensie.nl
www.geologievannederland.nl
www.hisgis.nl
www.nationaalgeoregister.nl
www.pdok.nl
www.rijksoverheid.nl
www.ruimtelijkeplannen.nl
www.sikb.nl
www.topotijdreis.nl
www.bodemdata.nl
www.rijksmonumenten.nl
www.archis.cultureelerfgoed.nl
www.bodemdata.nl
www.keldonk.nl
www.bhic.nl

2.2 Literatuur

- Bakker, H. de/ J. Schelling, 1989: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland. De hogere niveaus*, Wageningen (PUDOC).
- Barends, S., et al., 1993: *Het Nederlandse landschap: een historisch-geografische benadering*, Utrecht.
- Berendsen, H.J.A., 1997: *Landschappelijk Nederland*, Assen.
- Berendsen, H.J.A. / E. Stouthamer, 2001: *Palaeogeographical development of the Rhine-Meuse delta, the Netherlands*, Assen.
- Berendsen, H.J.A., 2004: *De vorming van het land. Fysische geografie van Nederland*, Assen.
- Buesink, A., 2014: Gemeente Veghel/Erp: Actualisatie van de gemeentelijke archeologische verwachtingskaart (inclusief beleid), *BAAC Rapport V-13.0274*, 's-Hertogenbosch.
- Geudeke, P.W. (red.), 1990: Grote Historische Atlas van Nederland 1:50.000 – 1: West-Nederland 1839-1859, Groningen.
- Hagens, D. & L. van Diepen 2018: Archeologisch bureau- en verkennend veldonderzoek, door middel van boringen: Kuilven 4 te Keldonk, *Aeres Milieu projectnummer AM18046*, Boxtel.
- Mulder, E.F.J. de/ M.C. Geluk/ I.L. Ritsema/ W.E. Westerhoff/ T. E. Wong, 2003: *De ondergrond van Nederland*, Groningen/ Houten.
- Putten, M.J., 2021: Gemeente Meierijstad: Archeologische inventarisatie- en beleidskaart, een actualisatie, *BAAC Rapport V-19.0072*, 's-Hertogenbosch.
- Teekens, P.C. et al. 2006: Bureauonderzoek Aa Veghel, gemeente Veghel: Een Archeologische verwachtingskaart, *Oranjewoud archeologisch rapport 2006/ 20*, Heerenveen.